PROGRAMAR POR ÁMBITOS

CFR VIGO

15/04/2026

Beatriz Álvarez Vila

POR QUE ESTAMOS NESTA FORMACIÓN?

APRENDIZAXES QUE NON SE ESQUECEN

CURRÍCULO

No lo sé Rick

parece falso

Vamos a calmarnos un poquito

O currículo non é un documento é unha **guía** para ensinar

Xa non se centra nos **CONTIDOS** se non nas **COMPETENCIAS**

PERFIL DE SAÍDA

COMPETENCIAS CLAVE

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

CONTIDOS

PERFIL DE SAÍDA

COMPETENCIAS CLAVE

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

CONTIDOS

Os criterios son o centro da avaliación e o que nos di se o alumnado é competente

Os contidos NON son o fin→ son o medio

Están subordinados á acción

PARADA

TRABALLAMOS CO CURRÍCULO

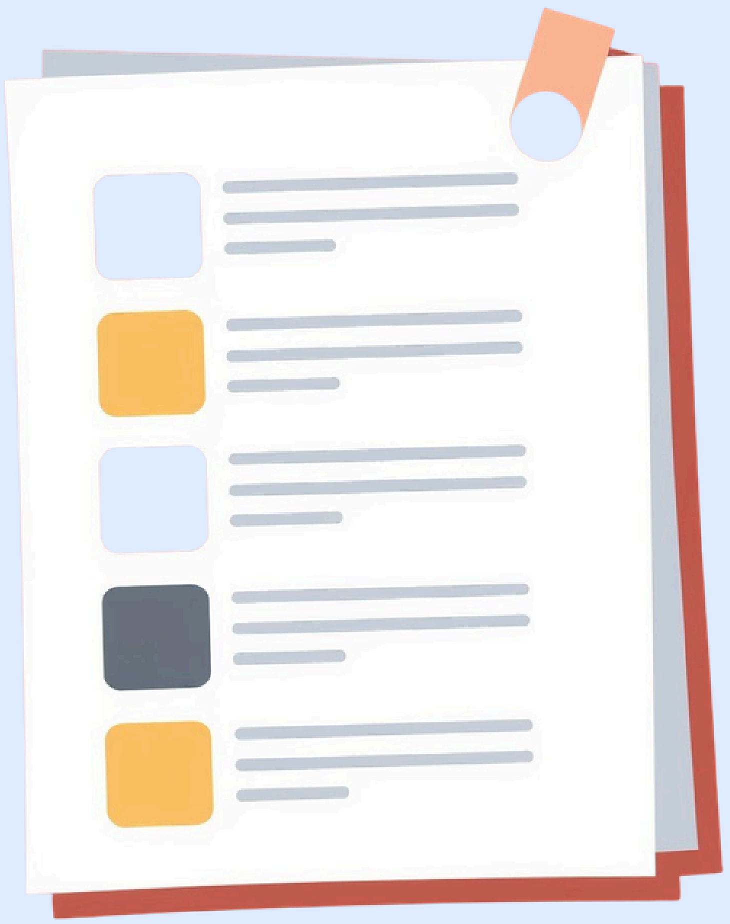

ÁMBITOS

No preámbulo da LOMLOE educativa dise que “Reordénanse as áreas, que estarán orientadas ao desenvolvemento das **competencias** do alumnado e poderán organizarse en **ámbitos**”

O traballo por ámbitos segundo Elizondo (2021) “*é configurar o currículo de **forma globalizada** e interdisciplinar, relacionando varias disciplinas entre si, de forma que o ámbito represente moito máis que a suma das partes, neste caso, das materias ou áreas que o compoñen.*”

ÁMBITOS

"*Un tiempo para el trabajo globalizado, y otro para el trabajo sistemático de* ***profundización y memorización*** *de aplicación y de ejercitación*" (Zabala y Arnau, 2004 p.36).

Según Elizondo (2021) la organización del currículo en el trabajo por ámbitos es diferente, permitiendo trabajar de forma interdisciplinar y sin fragmentar el saber, lo que de alguna forma permite que los aprendizajes se transfieran.

O QUE SI É

- Conectar aprendizaxes
- Traballar competencias
- Partir de situacións reais

O QUE NON É

- ✗ Mesturar por mesturar
- ✗ Proxectos bonitos sen fondo
- ✗ Eliminar materia

Non é unha moda, nin unha metodoloxía concreta...
é unha forma de organizar o ensino para que teña sentido

COMO LEVAMOS ISTO AO CURRÍCULO?

Deseñando **SITUACIÓNS DE APRENDIZAXE**

A LOMLOE tal e como está configurada invítanos a programar por situacións de aprendizaxe que non deixa de ser unha tarefa.

É unha planificación de actividades secuenciadas en torno a un **problema real** que o alumnado debe resolver.

Plantexarán un **reto real** nun contexto próximo ao alumnado, cun título motivador e cunha **secuencia lóxica** que permita o avance cognitivo e competencial ata acadar a solución final

Teñen a súa orixe nas correntes pedagóxicas que buscan superar os enfoques mais tradicionais de ensino baseados na transmisión pasiva de coñecementos. Estas correntes subliñan a importancia de que o alumnado **alumnado participe activamente** no seu propio proceso de aprendizaxe.

Autoría: Servizo de Innovación e Programas Educativos

Por onde empezaríades a deseñar?

O deseño dunha situación de aprendizaxe non comeza cunha idea...

comeza cos criterios de avaliación

Primeiro: idea / proxecto
Despois: intento encaixar criterios

Resultado: aprendizaxe pouco clara

E ao final acabamos traballando cousas...
pero non sabemos moi ben que estamos avaliando

Os criterios indican o que o alumnado debe saber facer

Seleccionar criterios

Relacionalos cos contidos

Pensar reto / situación

Definir produto final

Deseñar actividades

PROENS

Criterios de avaliación	Obxectivos
▪ CA4.2. Analizar relacións de causalidade, simultaneidade e sucesión entre diferentes elementos do medio social e cultural desde a Idade Media ata a actualidade, situando cronoloxicamente os feitos.	OBX5
▪ CA4.3. Coñecer persoas, grupos sociais relevantes e formas de vida das sociedades desde a Idade Media ata a actualidade, incorporando a perspectiva de xénero, situándoas cronoloxicamente e identificando trazos significativos sociais en distintas épocas da historia.	OBX5
▪ CA4.4. Promover actitudes de igualdade de xénero e condutas non sexistas, analizando e contrastando diferentes modelos na nosa sociedade.	OBX6
Contidos	
▪ As fontes históricas: clasificación e utilización das distintas fontes (orais, escritas, patrimoniais). As pegadas da historia na contorna. ▪ Temas de relevancia na historia: Idade Contemporánea, transformacións económicas, políticas, sociais e culturais, o papel representado polos suxeitos históricos (individuais e colectivos), acontecementos e procesos. ▪ O papel da muller na historia e os principais movementos en defensa dos seus dereitos. Situación actual e retos de futuro na igualdade de xénero. ▪ As expresións artísticas e culturais medievais, modernas e contemporáneas en España e a súa contextualización histórica desde unha perspectiva de xénero. A función da arte e da cultura no mundo actual. ▪ O patrimonio natural e cultural como ben e recurso; o seu uso, coidado e conservación.	

Bloque 4. Alfabetización mediática e informacional	
Criterios de avaliación	Obxectivos
▪ CA4.1. Desenvolver un proceso de investigación individual, sobre algún tema de interese, realizado de maneira autónoma, que implique a localización, selección e contraste de información de distintas fontes, incluídas as dixitais citándoas e recreándoas mediante a adaptación creativa de modelos dados.	OBX6
▪ CA4.2. Compartir os resultados dun proceso de investigación sinxelo, individual ou grupal sobre algún tema de interese persoal ou ecosocial, realizado de maneira autónoma ofrecendo información extraída de distintas fontes, citándoas e recreándoas de maneira creativa.	OBX6
▪ CA4.3. Utilizar a biblioteca para localizar un libro determinado con seguridade e autonomía, aplicando as normas de funcionamento desta.	OBX6
▪ CA4.4. Adoptar hábitos de uso crítico, seguro, sustentable e saudable no uso das tecnoloxías dixitais da Información e da comunicación para a procura e tratamento da información de modo eficiente e responsable.	OBX6
▪ CA4.5. Ler de maneira autónoma textos de diversas fontes, autores e autoras da literatura galega, compartindo a experiencia da lectura, avanzando na construción da súa identidade lectora e participando en comunidades lectoras no ámbito escolar.	OBX7
▪ CA4.6. Compartir oralmente a experiencia de lectura participando, de forma autónoma, en comunidades lectoras de ámbito escolar.	OBX7
Contidos	
▪ Estratexias para a procura de información en fontes documentais e dixitais no contorno familiar e social. ▪ Estratexias de comparación, clasificación e valoración crítica da información. ▪ Identificación e valoración crítica das mensaxes e da información recollidas e transmitidas de distintas fontes e de distintos tipos de texto. ▪ Estratexias de elaboración de contidos a partir de información obtida noutros textos coas convencións formais elementais.	

E a partir de aí... constrúo todo

Situacións de aprendizaxe

1º trimestre

2. "Exploradores do futuro"

grupo mixto 5º-6º

1. "Moaña Verde"

3. "Construíndo un futuro sostible"

2º trimestre

Grupo mixto

5. "Somos cidadáns do mundo"

4. "Historias que unen"

6. "Cidadáns activos"

Grupo mixto

8. "Idade contemporánea e mulleres"

7. "Explorando lendas"

▪ CA2.3. Promover estilos de vida sustentable e consecuentes co respecto, cos coidados, coa corresponsabilidade e coa protección das persoas e do planeta, a partir da análise crítica da intervención humana na contorna.	OBX4
▪ CA2.4. Participar con actitude emprendedora na procura, no contraste e na avaliación de propostas para afrontar problemas ecosociais, buscar solucións e actuar para a súa resolución, a partir da análise crítica das causas e consecuencias da intervención humana na contorna.	OBX4

Contidos

- O futuro da Terra e do universo. Os fenómenos físicos relacionados coa Terra e co universo e a súa repercusión na vida diaria e na contorna. A exploración espacial e a observación do ceo; a contaminación lumínica; a concienciación polo coidado do medio.
- O clima e o planeta. Introdución á dinámica atmosférica e ás grandes áreas climáticas do mundo. Os principais ecosistemas e as súas paisaxes.
- A contorna que nos rodea. A diversidade xeográfica de España e de Europa. Representación gráfica, visual e cartográfica a través de medios e recursos analóxicos e dixitais usando as tecnoloxías da información xeográfica (TIX).
- O cambio climático. Responsabilidade ecosocial. Ecodependencia, interdependencia e interrelación entre persoas, sociedades e medio natural.
- Axenda Urbana. O desenvolvemento urbano sustentable. A cidade como espazo de convivencia.
- Economía verde. A influencia dos mercados (de bens, financeiro e laboral) na vida da cidadanía. Os axentes económicos e os dereitos laborais desde unha perspectiva de xénero. O valor social dos impostos. Responsabilidade social e ambiental das empresas. Publicidade, consumo responsable (necesidades e desexos) e dereitos do consumidor.
- Estilos de vida sustentable: a pegada ecolóxica.

Bloque 3. Vivir en sociedade

Criterios de avaliación	Obxectivos
▪ CA3.1. Analizar os procesos xeográficos, históricos e culturais que conformaron a sociedade actual, valorando a diversidade etnocultural ou afectivo-sexual e a cohesión social, e mostrando empatía e respecto por outras culturas e pola igualdade de xénero.	OBX6
▪ CA3.2. Promover actitudes de igualdade de xénero e condutas non sexistas, analizando e contrastando diferentes modelos na nosa sociedade.	OBX6
▪ CA3.3. Resolver de forma pacífica e dialogada os conflitos, promovendo unha interacción respectuosa e equitativa a partir da linguaxe inclusiva e non violenta e explicando e exercitando as principais normas, dereitos, deberes e liberdades que forman parte da Constitución española e da Unión Europea, e coñecendo a función que o Estado e as súas institucións desempeñan no mantemento da paz,	OBX7

POR QUE FUNCIONA

Asegura coherencia

Facilita a avaliación

Evita proxectos baleiros

Non é facer cousas…é saber para que as facemos

O produto final non é o obxectivo
é a consecuencia

Volvemos o currículo

DEBATE:

Libros de texto si ou non?

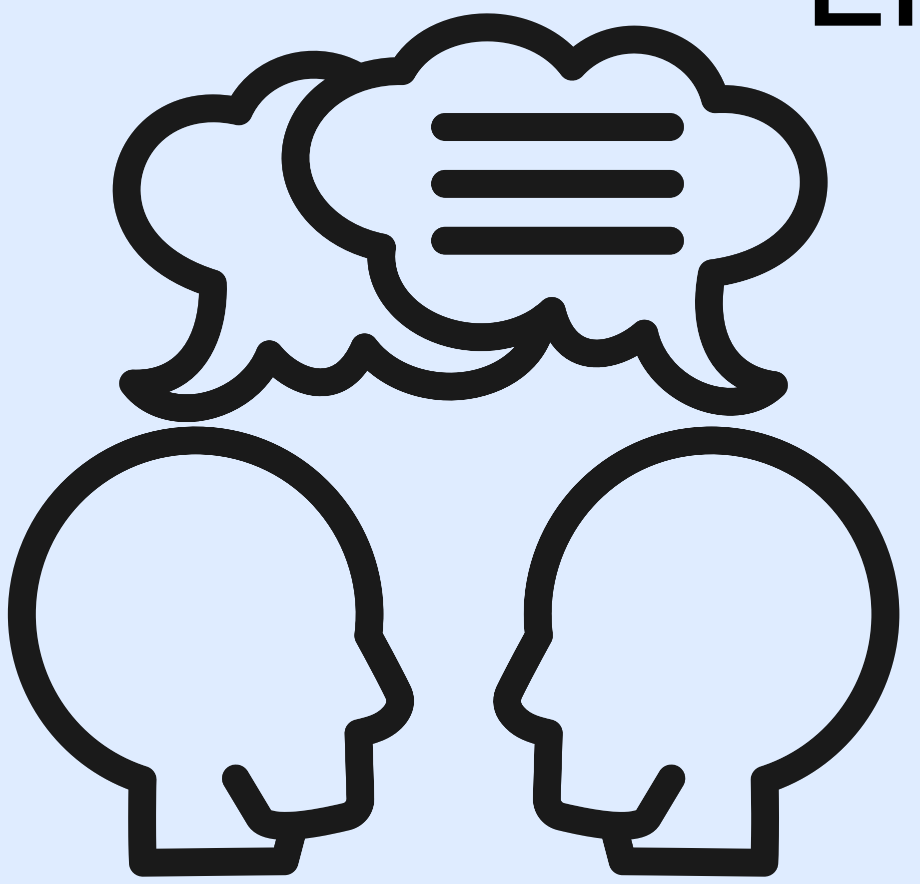

EXEMPLO REAL

- Viaxe por España
- Situación de aprendizaxe 5º de primaria
- Ámbito socio-lingüístico (Ciencias Sociais e lingua galega)
- 31 sesións-15% peso na materia.

	Criterios de avaliación
Ciencias Sociais	CA2.2 - Establecer conexións sinxelas entre diferentes elementos do medio natural, social e cultural, mostrando comprensión das relacións que se establecen.
Lingua	CA3.1 - Ler de maneira silenciosa e en voz alta textos escritos e multimodais sinxelos, identificando o sentido global e a información relevante, realizando inferencias a partir de estratexias básicas de comprensión antes, durante e despois da lectura de maneira acompañada e superando a interpretación literal.
	CA3.2 - Comprender distintos tipos de textos en lingua galega valorando a lectura como medio para ampliar o vocabulario e como gozo persoal.
	CA3.3 - Utilizar estratexias para a comprensión lectora de textos de diversa tipoloxía, en lingua galega identificando palabras clave e anticipando hipóteses.
	CA3.6 - Producir textos escritos e multimodais coherentes e sinxelos, en distintos soportes, a partir do modelo discursivo que mellor responda a cada situación comunicativa, progresando na aplicación das normas gramaticais e ortográficas básicas ao servizo da cohesión textual e mobilizando estratexias sinxelas, individuais ou grupais, de planificación, textualización, revisión e edición.
	CA6.7 - Sistematizar a adquisición de vocabulario a través dos textos.

Contidos asociados á unidade didáctica

Contidos asociados á unidade didáctica
C2.1 - A Terra, o universo e o Sistema Solar. Movementos terrestres e fases lunares.
C2.2 - O clima e o planeta. Tipos de clima en Galicia e en España. Elementos e factores climáticos.
C2.3 - Cartografía, planos, mapas e planisferios. Escalas e símbolos convencionais de mapas, elaboración de itinerarios.
C3.1 - Contexto
C3.1.1 - Incidencia entre os compoñentes do feito comunicativo (situación, participantes, propósito comunicativo, canle, rexistro) na comunicación escrita.
C3.2 - Xéneros discursivos
C3.2.2 - Intención comunicativa e claves da tipoloxía textual básica: narración, descrición, diálogo, exposición e argumentación breve.
C3.2.3 - Elementos básicos de contido en textos escritos (tema, fórmulas fixas, léxico, inferencias de información) e forma (estrutura, formato, título, imaxes, tipografía).
C3.2.4 - Estratexias elementais para a coherencia, cohesión e adecuación dos textos escritos, en lingua galega.
C3.4 - Procesos: produción escrita
C3.4.3 - Aplicación progresiva das normas ortográficas básicas e cohesión do texto na produción e corrección: mantemento do tempo verbal, puntuación, concordancia básica e acentuación.
C6.2 - Modalidades oracionais en relación coa intención comunicativa.
C6.7 - Mecanismos léxicos básicos para adquisición de vocabulario a través da formación de palabras e enunciados.
C6.13 - Procedementos elementais de adquisición e enriquecemento de vocabulario galego a través dos textos.

Reto:

Te vas de viaxe por España e tes que preparar a maleta

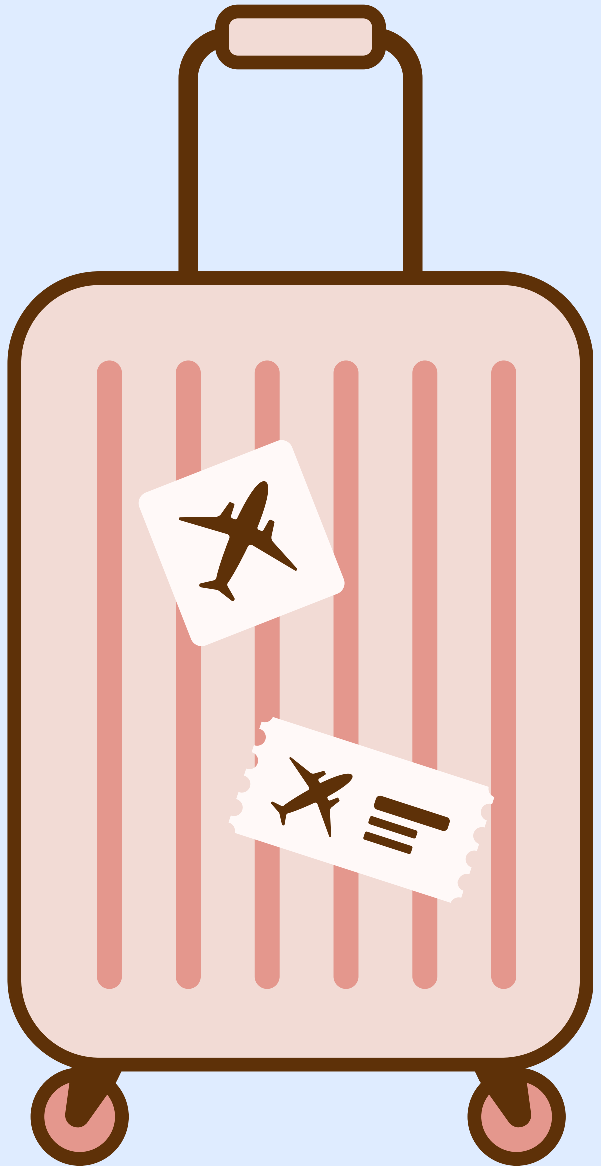

Produto final:
Itinerario formato maleta + presentación da viaxe

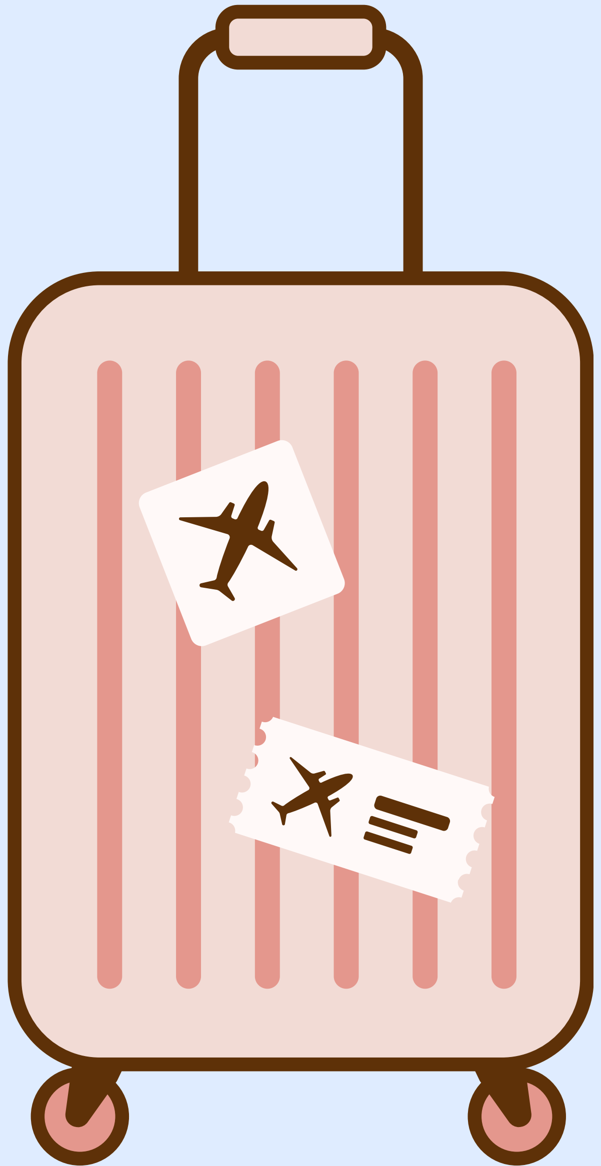

Isto é o que crean, pero non
é o obxectivo...
é a consecuencia

Para facer isto...
necesitan saber cousas

Que necesitan aprender?

- Climas de España
- Uso de mapas
- Cartografía
- Organización da información
- Elaboración de textos

Como se traballan os contidos?

- Dossier
- Lectura e comprensión
- Explicacións guiadas
- Actividades de práctica

PARADA

O vedes factible?

DÚBIDAS

OS NOSOS ÁMBITOS:

Socio-Lingüístico
(C.Sociais-Lingua)

Científico-Matemático
(C.Naturais-Matemáticas)

COMO O FIXEMOS

- Cambio de equipo directivo.
- Búsqueda de sinais de identidade.
- Reflexión e toma de acordos. PE
- Formación no centro. Coñecer outras realidades.
- Redacción dun pequeno proxecto/proposta.
- Debate en claustro.
- Remisión e solicitude de autorización para o proxecto.
- Posta en marcha.
- Continua reflexión e modificacións.

COMO NOS ORGANIZAMOS

ORGANIZACIÓN TEMPORAL:
Semanalmente hai un tempo de ámbitos en titoría en un tempo de traballo en grupos mixtos.

5ºEP / BEA

	Lu *	Ma	Me	Xo	Ve
9:10 10:00	RELI /P.C.	CN-**MAT**	LENGUA	INGLÉS	CS-**LING**
10:00 10:50	ÁMBITO CS-**LING**	**CN**-MATE	ÁMBITO CN-**MATE**	**CN**-MATE	CS-**LING**
10:50 11:40	ÁMBITO **CS**-LING	MÚSICA	ÁMBITO **CN**-MATE	CS-**LING**	E.F
11:40 12:05	Recreo				
12:05 12:30	Lectura				
12:30 13:20	LENGUA	ARTS	E.F.	CN-**MAT**	LENGUA
13:20 14:10	INGLÉS	LENGUA	**CS**-LING	CN-**MAT**	INGLÉS

	luns	martes	mércores	xoves	venres
9:10 10:05					
10:05 11:00	Ámbitos tercer ciclo	Ámbitos segundo ciclo	Ámbitos segundo tercer ciclo	Ámbitos segundo ciclo	
11:00 11:55	Ámbitos tercer ciclo	Ámbitos segundo ciclo	Ámbitos segundo tercer ciclo	Ámbitos segundo ciclo	
11:55 12:20	Recreo				
12:20 13:15			Ámbitos primer ciclo	Ámbitos primer ciclo	
13:15 14:10			Ámbitos primer ciclo	Ámbitos primer ciclo	

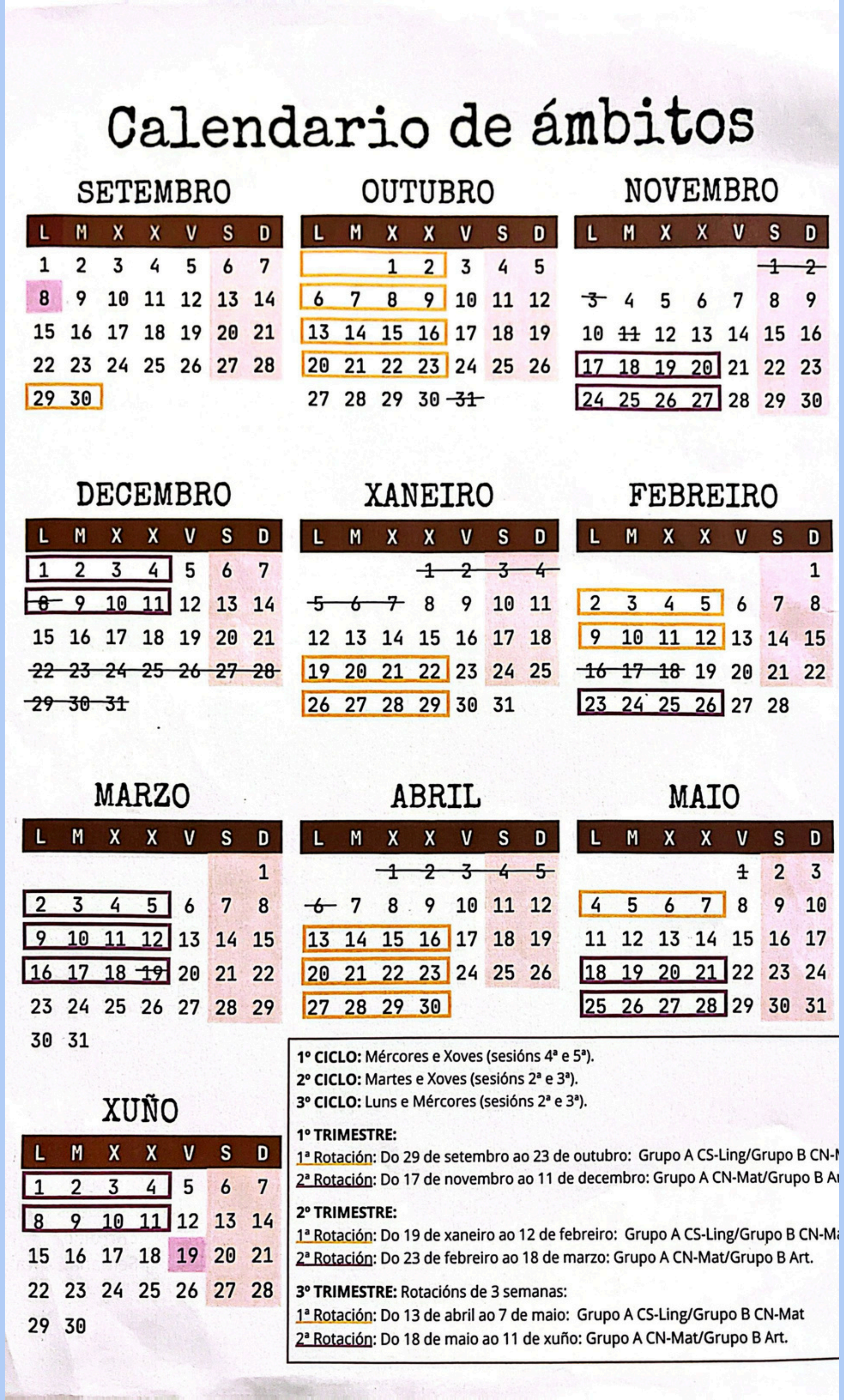

Calendario de ámbitos

SETEMBRO

L	M	X	X	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

OUTUBRO

L	M	X	X	V	S	D
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	~~31~~		

NOVEMBRO

L	M	X	X	V	S	D
					~~1~~	~~2~~
~~3~~	4	5	6	7	8	9
10	~~11~~	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

DECEMBRO

L	M	X	X	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
~~8~~	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
~~22~~	~~23~~	~~24~~	~~25~~	~~26~~	~~27~~	~~28~~
~~29~~	~~30~~	~~31~~				

XANEIRO

L	M	X	X	V	S	D
			~~1~~	~~2~~	~~3~~	~~4~~
~~5~~	~~6~~	~~7~~	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

FEBREIRO

L	M	X	X	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
~~16~~	~~17~~	~~18~~	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	

MARZO

L	M	X	X	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	~~19~~	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

ABRIL

L	M	X	X	V	S	D
		~~1~~	~~2~~	~~3~~	~~4~~	~~5~~
~~6~~	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

MAIO

L	M	X	X	V	S	D
				~~1~~	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

XUÑO

L	M	X	X	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

1º CICLO: Mércores e Xoves (sesións 4ª e 5ª).
2º CICLO: Martes e Xoves (sesións 2ª e 3ª).
3º CICLO: Luns e Mércores (sesións 2ª e 3ª).

1º TRIMESTRE:
1ª Rotación: Do 29 de setembro ao 23 de outubro: Grupo A CS-Ling/Grupo B CN-
2ª Rotación: Do 17 de novembro ao 11 de decembro: Grupo A CN-Mat/Grupo B A

2º TRIMESTRE:
1ª Rotación: Do 19 de xaneiro ao 12 de febreiro: Grupo A CS-Ling/Grupo B CN-M
2ª Rotación: Do 23 de febreiro ao 18 de marzo: Grupo A CN-Mat/Grupo B Art.

3º TRIMESTRE: Rotacións de 3 semanas:
1ª Rotación: Do 13 de abril ao 7 de maio: Grupo A CS-Ling/Grupo B CN-Mat
2ª Rotación: Do 18 de maio ao 11 de xuño: Grupo A CN-Mat/Grupo B Art.

Para os grupos MIXTOS

Anualmente fanse rotacións de 4 semanas.

ORGANIZACIÓN DO PROFESORADO:

Ámbito Socio-Lingüístico:

- 1ºCiclo: titora 1ºEP
- 2ºCiclo: titora 4ºEP
- 3º Ciclo: titora 5ºEP

Ámbito Científico-Matemático:

- 1ºCiclo: titora 2ºEP
- 2º Ciclo: titora 3º EP
- 3ºCiclo: titor 6º EP

ORGANIZACIÓN/COORDINACIÓN:

- Créase a figura de Coordinadora de ámbitos.
- Reunións todos os martes de duración variable.
- Programación/previsión a principio de curso.

ORGANIZACIÓN DOS ESPAZOS:

Ámbito Socio-Lingüístico: Biblioteca/ Aula
Ámbito Científico-Matemático: Aula de plástica/Aula

QUE DIFICULTADES CREDES QUE APARECEN?

Non todo é de cor rosa, hai cousas que dificultan este tipo de traballo:

- Carga de traballo.
- Coordinación docente.
- Persoal cambiante.
- Distintas formas de traballar.
- Avaliación.

COMO QUERO QUE SEXA A PRÓXIMA SESIÓN?